

ЛУНЕН ЛАБИРИНТ

Изкачвахме се по полегат хълм в една лятна вечер. Беше станало осем и половина, но имах чувството, че е още средата на следобед. Небето беше синьо. Слънцето висеше ниско над хоризонта и обагряше облаците в златно, бледорозово и пурпурно-сиво.

– Е, и как свърши всичко? – попитах водача си.

– Никога не свършва – отвърна той.

– Но ти каза, че вече го няма – рекох. – Лабиринта.

Бях разбрал за лунния лабиринт от интернет – малка бележка под линия в един уебсайт, който ти съобщаваше какво интересно и забележително има в тази част на света, където се намиращ. Необичайни местни атракции: колкото по-просташки и сътворени от човешки ръце, толкова по-добре. Не знам защо ме привличат тези неща: подобия на Стоунхендж, изградени от коли или жълти училищни автобуси, полистиренови модели на огромни пити сирене, неубедителни динозаври от ронлив бетон и всякакви такива.

Имам нужда от тях, те ми дават повод да спра колата, където и да съм, и да поговоря с хората. Хората са ме канили в домовете и в живота си, защото оценявам с цялото си сърце зоологическите градини, които са направили от машинни части, къщите, които са построили от консерви и каменни блокове и са ги покрили с алуминиево фолио, историческите сцени, подредени от пластмасови манекени с лющеща се боя по лицата. И те, тези хора, които създават крайпътните атракции, ме приемат какъвто съм.

*

– Изгорихме го – каза водачът ми. Беше възрастен и се подпираше на бастун, докато вървеше. Бях го открил да седи на една пейка пред градската железария и той се съгласи да ми покаже мястото, където някога се е намирал лунният лабиринт. Придвижването ни през ливадата не беше бързо. – Така дойде краят на лунния лабиринт. Лесно беше. Розмариновите храсти подхванаха огъня, запращаха и лумнаха. Пушекът беше гъст, понесе се надолу по хълма и накара всички ни да си мислим за печено агне.

– Защо му викат лунен лабиринт? – попитах. – Просто заради звучността ли? Той се замисли върху въпроса ми.

– Ами де да знам – рече. – Не твърдя ни едното, ни другото. – После продължи: – Имаше си традиции. Тръгвахме да го обхождаме в деня след пълнолунието. Започва се от входа. Стигаш до центъра, после се обръщаш и се връщаш по същия път. Както казах, тръгвахме да го обхождаме в деня, когато

пълната луна почне да намалява. Все още е достатъчно светло да се върви. Минавахме по него всяка вечер, докато луната е достатъчно ярка, за да виждаме. Идвахме тук. Вървахме. Най-вече по двойки. Обикаляхме го, докато дойде новолунието.

– Никой ли не го е минавал по новолуние?

– О, някои са го минавали. Но те не бяха като нас. Бяха хлапаци и си носеха фенерчета, щом луната се скрие. Обикаляха го, лошите деца, лошите семена, онези, които искат да се плашат взаимно. За тях нощта на Все светии идваше всеки месец. Обичаха да се плашат. Някои от тях разправяха, че видели инквизитор.

– Какъв инквизитор? – Думата ме изненада. Човек не я чува често, не и в обикновен разговор.

– Ами някакъв, дете измъчва хора, предполагам. Аз никога не съм го виждал.

Откъм върха на хълма повя ветрец. Подуших въздуха, но не усетих мирис на горящи треви, нито на пепел – нищо, което да ми се стори необичайно за лятна вечер. Някъде цъфтяха гардении.

– По новолуние ходеха само хлапетата. Когато се покажеше полумесецът, идваха и по-малките деца, родителите им също се качваха на хълма и се разхождаха с тях. Родители и деца. Заедно стигаха до центъра на лабиринта и родителите сочеха новата луна, как прилича на усмивка в небето, голяма жълта усмивка, и малките Ромул и Рем, или както там се казваха децата, се усмихваха, смееха се и махаха с ръце, сякаш се опитват да свалят луната от небето и да я сложат на малките си личица.

После, с нарастването на луната, идваха двойките. Млади двойки се качваха тук да се ухажват, както и по-възрастни, просто за да се насладят на компанията си, макар че дните им на ухажване бяха отдавна забравени. – Той се подпря тежко на бастуна си. – Не забравени – промълви. – Това никога не се забравя. Сигурно е заради нещо вътре в теб. Дори умът да е забравил, може би зъбите помнят. Или пък пръстите.

– Те носеха ли фенерчета?

– В някои нощи да. В други не. Най-популярни винаги са били нощите, когато няма облаци да скриват луната и можеш просто да минеш през лабиринта. И рано или късно всеки го правеше. Докато луната растеше, ден след ден – или май трябва да кажа нощ след нощ. Онзи свят беше толкова прекрасен.

Паркираха колите си там долу, където и ти остави своята, в края на имота, и се качваха по хълма пеш. Винаги пеш, освен онези в инвалидните колички или мъничетата, които родителите им ги носеха. После, на билото на хълма, някои спираха, за да се гушкат. Те също минаваха през лабиринта. Имаше пейки, места, където да поспреш, докато го обхождаш. Там те спираха и пак се гушкаха. Сигурно си мислиш, че само младите са се гушкали, ама и старите го правеха. Плът до плът. Понякога можеше да ги чуеш от другата страна на храстите как

издават звуци като животни и това ти подсказваше да забавиш ход или може би да проучиш за кратко друго разклонение на пътя. Туй не се случваше прекалено често, но се случваше и мисля, че сега го оценявам повече, отколкото някога. Устни, докосващи кожа. Под лунната светлина.

– Колко години е стоял тук лунният лабиринт, преди да бъде изгорен? Преди къщата ли е направен, или след нея?

Водачът ми изпръхтя пренебрежително.

– Преди, след... всички тия неща са били много отдавна. Разправят за лабиринта на Минос, но той не е нищо в сравнение с този. Просто някакви тунели и един рогат тип, дето броди из тях самотен, уплашен и гладен. Той всъщност не е имал бича глава. Нали знаеш?

– Защо си толкова сигурен?

– Заради зъбите. Биковете и кравите са преживни животни. Не ядат месо. А минотавърът е ядъл.

– Не се бях замислял за това.

– Хората не се замислят.

Хълмът вече ставаше по-стръмен.

„Инквизитори няма, не и в наше време“, помислих си. Аз също не бях инквизитор. Но казах само:

– Колко високи бяха храстите, които образуваха лабиринта? Истински ли бяха?

– Да, истински. И бяха толкова високи, колкото е нужно.

– Не знам до каква височина стигат розмариновите храсти по тези места. – Наистина не знаех. Бях далеч от дома.

– Ние имаме меки зими. Тук розмаринът вирее добре.

– И защо всъщност го изгориха хората?

Той се поколеба.

– Ще разбереш по-добре как стоят нещата, щом стигнем билото.

– И как стоят?

– На билото.

Хълмът ставаше все по-стръмен. Бях си контузил коляното предната зима при падане на леда, което означаваше, че вече не можех да тичам бързо, и напоследък хълмовете и стълбищата ме уморяваха. При всяка крачка коляното ме пробождаше, напомняйки ми гневно за своето съществуване.

Много хора, щом узнаят, че местната чудатост, която са искали да посетят, е изгоряла преди няколко години, просто ще се качат обратно в колата си и ще продължат към крайната си цел. Аз не се отказвам толкова лесно. Най-хубавите неща, които съм виждал, са мъртви места: затворен увеселителен парк, в който влязох, като подкупих нощния пазач с пари за едно питие; изоставена плевня, в която фермерът твърдеше, че предното лято живели половин дузина Големи

стъпки. Каза, че виели нощем и смърдели, но си тръгнали преди близо година. В плевнята беше останала остра животинска миризма, но може да са били и койоти.

– Когато луната намаляваше, хората обхождаха лунния лабиринт с любов – каза водачът ми. – Докато растеше, го обхождаха с копнеж, не с любов. Трябва ли да ти обяснявам разликата? Между овцете и козите?

– Не мисля.

– Болните също идваха понякога. Увредените и инвалидите идваха и някои от тях се налагаше да ги бутат в колички през лабиринта или да ги носят. Но дори те трябваше да избират пътя си сами, а не хората, които ги бутаха или носеха. Никой друг не избираше пътя им, освен тях. Когато бях момче, хората ги наричаха сакати. Радвам се, че вече не им викаме сакати. Нещастно влюбените също идваха. Самотниците. Лунатиците – и тях понякога ги водеха тук. Получили са името си от луната, така че е съвсем редно тя да има възможност да ги оправи.

Вече приближавахме билото на хълма. Беше се спуснал здрач. Небето имаше цвят на вино, а облаците на запад пламтяха от светлината на залязващото слънце, макар че гледано от мястото, където се намирахме ние, то вече се беше скрило зад хоризонта.

– Ще видиш, като стигнем горе. Съвсем равно е – билото, де.

Искаше ми се да дам своя принос към разговора, затова рекох:

– Там, откъдето идвам, преди петстотин години местният лорд отишъл на гости при краля. Кралят му се похвалил с огромната си маса, със свещите си, с прекрасните фрески на тавана, но каквото и да му показвал, вместо да го възхвалява, лордът отвърщал просто: „Аз имам по-голямо и по-хубаво“. На краля му се приискало да разобличи празнотата му, затова казал, че следващия месец ще дойде да яде на неговата маса, по-голяма и по-хубава от кралската, озарена от свещи в свещници, по-големи и по-хубави от кралските, под таван с фреска, по-голяма и по-хубава от кралската.

Водачът ме прекъсна:

– Да не би да е проснал покривката върху равното било на един хълм, с двама напети момци да държат свещите, и да са вечеряли под звездите на самия Господ Бог? По тукашните места също разказват подобна история.

– Същата е – признах, малко засегнат, че приносът ми е отхвърлен така небрежно. – И кралят признал, че лордът е бил прав.

– А после не накарал ли да го затворят и изтезават? – попита моят водач. – Така гласи тукашната версия на историята. Разправят, че човекът дори не стигнал до изискания десерт, приготвен от готвача му. Открили го на следващия ден с отсечени длани, отрязаният му език бил прибран грижливо в джоба на гърдите му, и с един последен куршум в челото.

– Тук ли? В къщата там отзад?

– Мили боже, не. Оставили трупа му в неговия нощен клуб. В града.

Изненадах се колко бързо се беше сгъстил здрачът. На запад още се виждаше сияние, но в останалата част от небето цареше нощ, лилава като слива и величествена.

– Дните преди пълнолунието в лабиринта – поде той. – Те бяха отделени за болнавите и за хората в нужда. Сестра ми имаше женска болест. Казаха й, че ще я убие, ако не й изстъргат всички вътрешности, а може би дори тогава. Коремът ѝ се беше подул, като че ли носеше бебе, а не тумор, макар че сигурно вече приближаваше петдесетте. Тя дойде тук ден преди пълнолунието и мина през лабиринта. Извървя го отвън навътре под лунната светлина, а после обратно, без грешни стъпки и без отклонения.

– Какво стана с нея?

– Оживя – отговори той кратко.

Стигнахме до билото, но не можех да разбера какво гледам. Беше прекалено тъмно.

– Извадиха онова нещо от нея. То също живя известно време. – Той млъкна. После ме потупа по ръката. – Виж ей там.

Обърнах се и погледнах. Размерите на луната ме смаяха. Знаех, че е оптична илюзия, че луната не се смалва, докато се издига в небето, но тази луна заемаше такава голяма част от хоризонта, че се сетих за старите илюстрации на Франк Фразета на мъже с вдигнати мечове, очертани на фона на гигантски луни, спомних си рисунки на вълци, виещи от върховете на хълмове, черни силуети на фона на кръглата снежнобяла луна. Великанската луна, която изгряваше в момента, беше с бледожълтия цвят на прясно бито масло.

– Пълнолуние ли е? – попитах.

– О, да, пълнолуние е. – Той не изглеждаше доволен. – А ето го и лабиринта.

Тръгнахме към него. Бях очаквал да видя пепел по земята или пък нищо. Вместо това в жълтеникавата лунна светлина видях лабиринт, сложен и елегантен, съставен от кръгове и завъртулки в гигантски квадрат. На тази светлина не можех да преценя добре разстоянията, но ми се стори, че всяка от страните на квадрата е поне двеста стъпки.

Растителността, очертаваща лабиринта, обаче беше ниска. Никъде не се издигаше на повече от стъпка. Наведох се и вдигнах едно листо с игловидна форма, черно на лунната светлина. Смачках го между палеца и показалеца си. Вдишах и ароматът ме накара да си помисля за сурово агнешко, внимателно разфасовано, пригответено и поставено във фурна върху постеля от клонки и листа, които миришат именно така.

– Мислех, че сте го изгорили до основи – рекох.

– Изгорихме го. Вече няма храсти. Само че нещата израстват пак, като им дойде сезонът. Някои неща не можеш ги уби. Розмаринът е жилава работа.

– Къде е входът?

– Стоиш точно на него – отвърна той. Беше старец, който върви с бастун и си приказва с непознати. Нямахме да липсва на никого.

– Е, и какво ставаше тук горе при пълнолуние?

– Тогава местните не обхождаха лабиринта. Това беше нощта, която плаща за всички останали.

Пристъпих в лабиринта. Нямахме нищо трудно. Храстите, които го очертаваха, стигаха едва до прасците ми, не по-високи от зеленчукова леха. Ако се изгубех, можех просто да ги прекрача и да изляза. Но засега последвах пътя навътре. Различаваше се лесно на светлината на пълната луна. Чувах водача си, който продължаваше да говори.

– Някои смятаха, че дори тази цена е прекалено висока. Ето защо дойдохме тук и изгорихме лунния лабиринт. Качихме се по хълма по новолуние, понесли пламтящи факли, като в старите черно-бели филми. Всички заедно. Дори и аз. Но не можеш да убиеш всичко. Нещата не стават така.

– Защо розмарин? – попитах.

– Розмаринът е за памет – отвърна ми той.

Масленожълтата луна се издигаше по-бързо, отколкото съм си представял или очаквал. Вече приличаше на блед призрачен лик в небето, спокоен и състрадателен, и цветът ѝ беше бял, бял като кост.

Мъжът каза:

– Винаги има шанс да излезеш невредим. Дори и в нощта на пълнолунието. Първо трябва да стигнеш до центъра на лабиринта. Там има фонтан. Ще видиш. Не можеш да го сбъркаш. После трябва да се върнеш обратно. Без отклонения, без задънени проходи, без никакви грешки на влизане или на излизане. Сега вероятно е по-лесно, отколкото когато храстите бяха високи. Все е някакъв шанс. Иначе лабиринтът ще те избави от всичките ти тревоги. Разбира се, ще трябва да тичаш.

Погледнах назад. Не можех да видя водача си. Вече не. Пред мен имаше нещо, зад шарката от храсти – черна сянка, която пристъпваше тихо по края на квадрата. Беше с размерите на голямо куче, но не се движеше като куче.

Тя отметна глава и зави срещу луната с удоволствие и веселие. Огромното плоско било на хълма заехтя от радостен вой и с коляно, болящо ме от дългото катерене, аз се запрепъвах напред.

В лабиринта имаше модел; можех да го проследя. Над мен луната грееше ярка като ден. В миналото тя винаги бе приемала даровете ми. Не би ме изиграла в края.

– Тичай – каза някакъв глас, който звучеше почти като ръмжене.

Втурнах се като агне към смеха му.